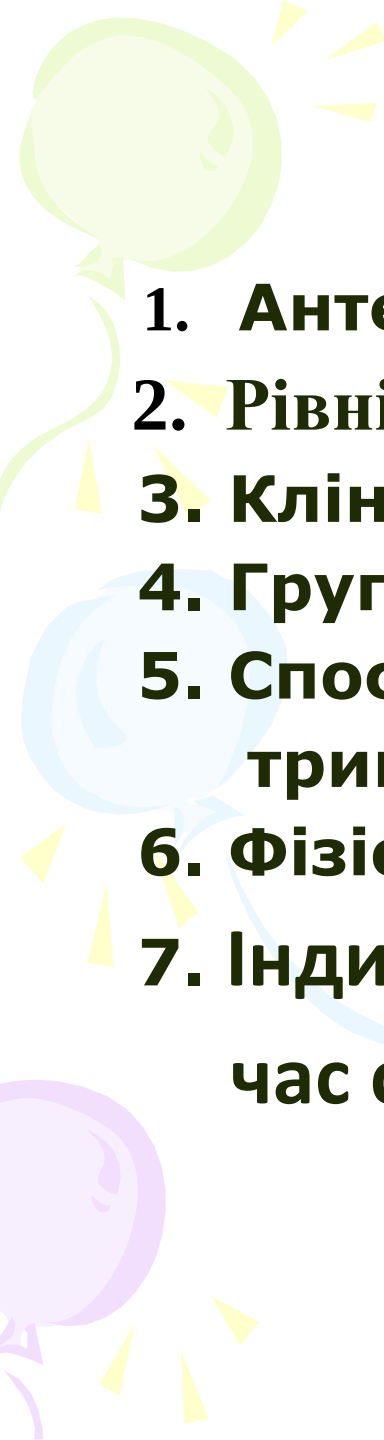

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ №2

Для лікарів-інтернів циклу «Здоров'я жінки»
з фаху «Загальна практика сімейна медицина»
на кафедрі акушерства і гінекології №2

**Фізіологічна вагітність: визначення термінів і строку
пологів, контроль за станом здоров'я жінки і плода,
періодичні огляди і консультування. Призначення засобів
пренатальної профілактики. Підготовка до пологів.
Виявлення патології вагітності. Контроль хронічних
захворювань у вагітної**

Доктор мед.наук, професор
ЛІХАЧОВ Володимир Костянтинович

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Антенатальна допомога**
- 2. Рівні надання антенатальної допомоги**
- 3. Клініко-лабораторне обстеження вагітних**
- 4. Групи ризику вагітних**
- 5. Спостереження за вагітністю по триместрах**
- 6. Фізіологічні зміни під час вагітності**
- 7. Індикатори якості медичної допомоги під час спостереження за вагітністю**

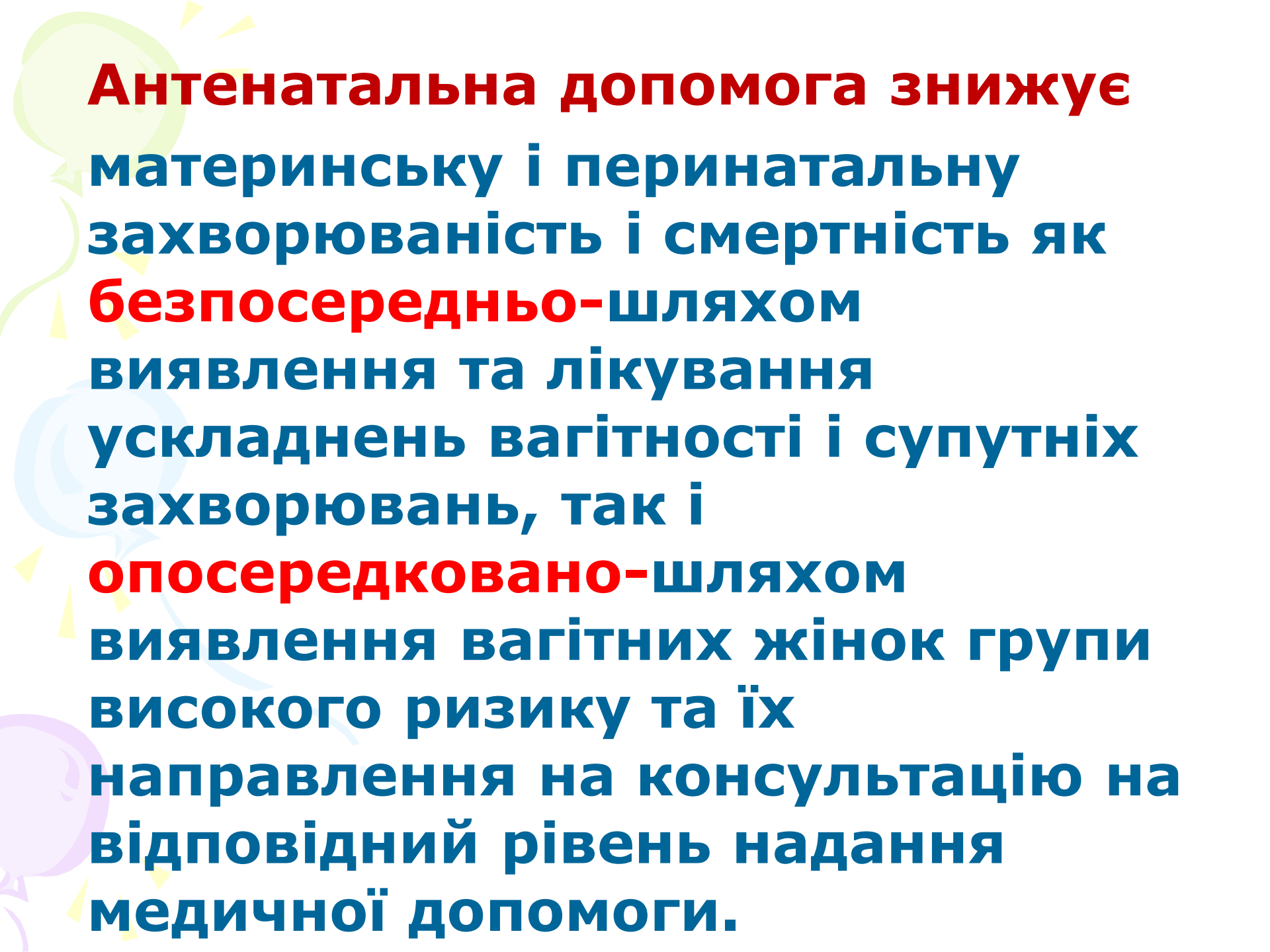
СТАНДАРТИ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ
«НОРМАЛЬНА ВАГІТНІСТЬ» 9 серпня
2022 року No1437

МІНІСТЕРСТВО
ОХОРОНИЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАКАЗ №417
від 15.07.2011 р.

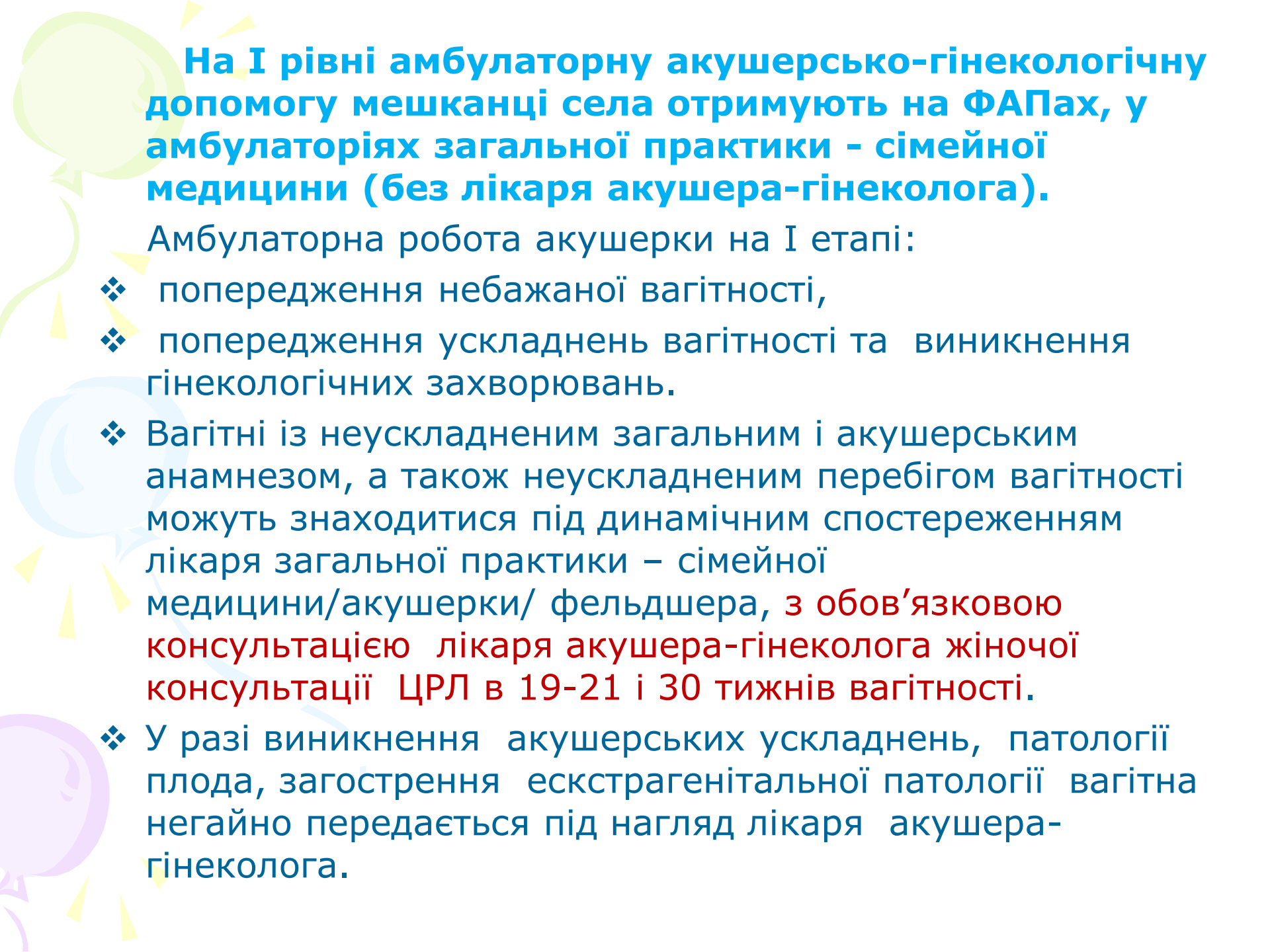

Стандарти медичної допомоги (СМД) розроблені на основі клінічної настанови «Нормальна вагітність», яка ґрунтується на принципах доказової медицини з урахуванням сучасних міжнародних рекомендацій, відображених в клінічних настановах, а саме:

- **WHO recommendations on antenatal care for a**
- **positive pregnancy experience. (Рекомендації Всесвітньої організації охорони**
- **здоров'я, World Health Organization), 2016; Department of Health. Clinical**
- **Practice Guidelines: Pregnancy Care. (Настанова Департаменту охорони**
- **здоров'я Уряду Австралії, Australian Government Department of Health), 2020;**
- **Ultrasound Section for ultrasound screening in uncomplicated pregnancy. Practice**
- **guidelines of the Polish Society of Gynecologists and Obstetricians (Практичне**
- **керівництво Товариства гінекологів і акушерів Польщі), 2020.**

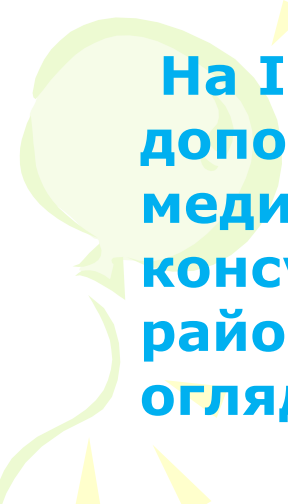
Аntenатальна допомога знижує
материнську і перинатальну
захворюваність і смертність як
безпосередньо-шляхом
виявлення та лікування
ускладнень вагітності і супутніх
захворювань, так і
опосередковано-шляхом
виявлення вагітних жінок групи
високого ризику та їх
направлення на консультацію на
відповідний рівень надання
медичної допомоги.

На I рівні амбулаторну акушерсько-гінекологічну допомогу мешканці села отримують на ФАПах, у амбулаторіях загальної практики - сімейної медицини (без лікаря акушера-гінеколога).

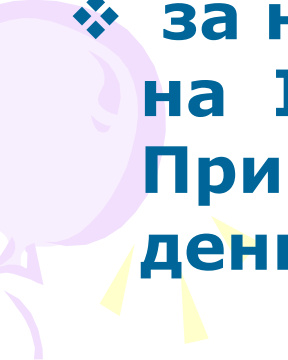
Амбулаторна робота акушерки на I етапі:

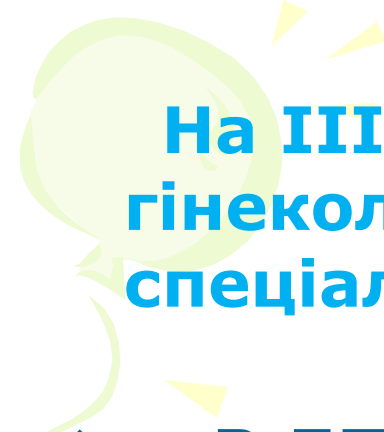
- ❖ попередження небажаної вагітності,
- ❖ попередження ускладнень вагітності та виникнення гінекологічних захворювань.
- ❖ Вагітні із неускладненим загальним і акушерським анамнезом, а також неускладненим перебігом вагітності можуть знаходитися під динамічним спостереженням лікаря загальної практики – сімейної медицини/акушерки/ фельдшера, **з обов'язковою консультацією лікаря акушера-гінеколога жіночої консультації ЦРЛ в 19-21 і 30 тижнів вагітності.**
- ❖ У разі виникнення акушерських ускладнень, патології плода, загострення ескстрагенітальної патології вагітна негайно передається під нагляд лікаря акушера-гінеколога.

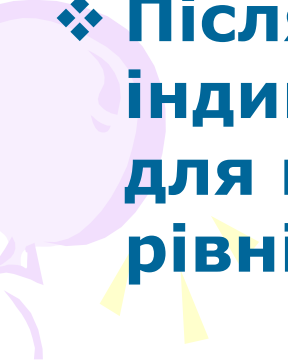
На II рівні амбулаторну акушерсько-гінекологічну допомогу вагітним і гінекологічним хворим здійснює медичний персонал ЦРЛ, ЦМЛ, МЛ, жіночих консультацій, гінекологічних кабінетів центральних районних лікарень, центрів планування сім'ї, оглядових кабінетів поліклінік.

У ЛПЗ II рівня спостерігаються вагітні:

- ❖ без ускладненого перебігу вагітності,**
  - ❖ з акушерськими ускладненнями,**
  - ❖ із супутньою тяжкою екстрагенітальною патологією,**
  - ❖ із вродженими вадами розвитку плода.**
  - ❖ за наявності показань вагітні скеровуються на III рівень надання медичної допомоги. При необхідності вагітні направляються у денні стаціонари.**
-

На III рівні амбулаторну акушерсько-гінекологічну допомогу здійснюють спеціалісти обласних лікарень.

- ❖ **В ЛПЗ III рівня забезпечується поглиблене виконання обсягу медичного обстеження, який не може бути виконаний на попередніх етапах надання медичної допомоги вагітним та гінекологічним хворим.**
  - ❖ **При необхідності проводиться консультування, додаткове обстеження іншими спеціалістами.**
  - ❖ **Після проведеного обстеження складається індивідуальний план спостереження вагітної для медичного персоналу перших двох рівнів.**
-

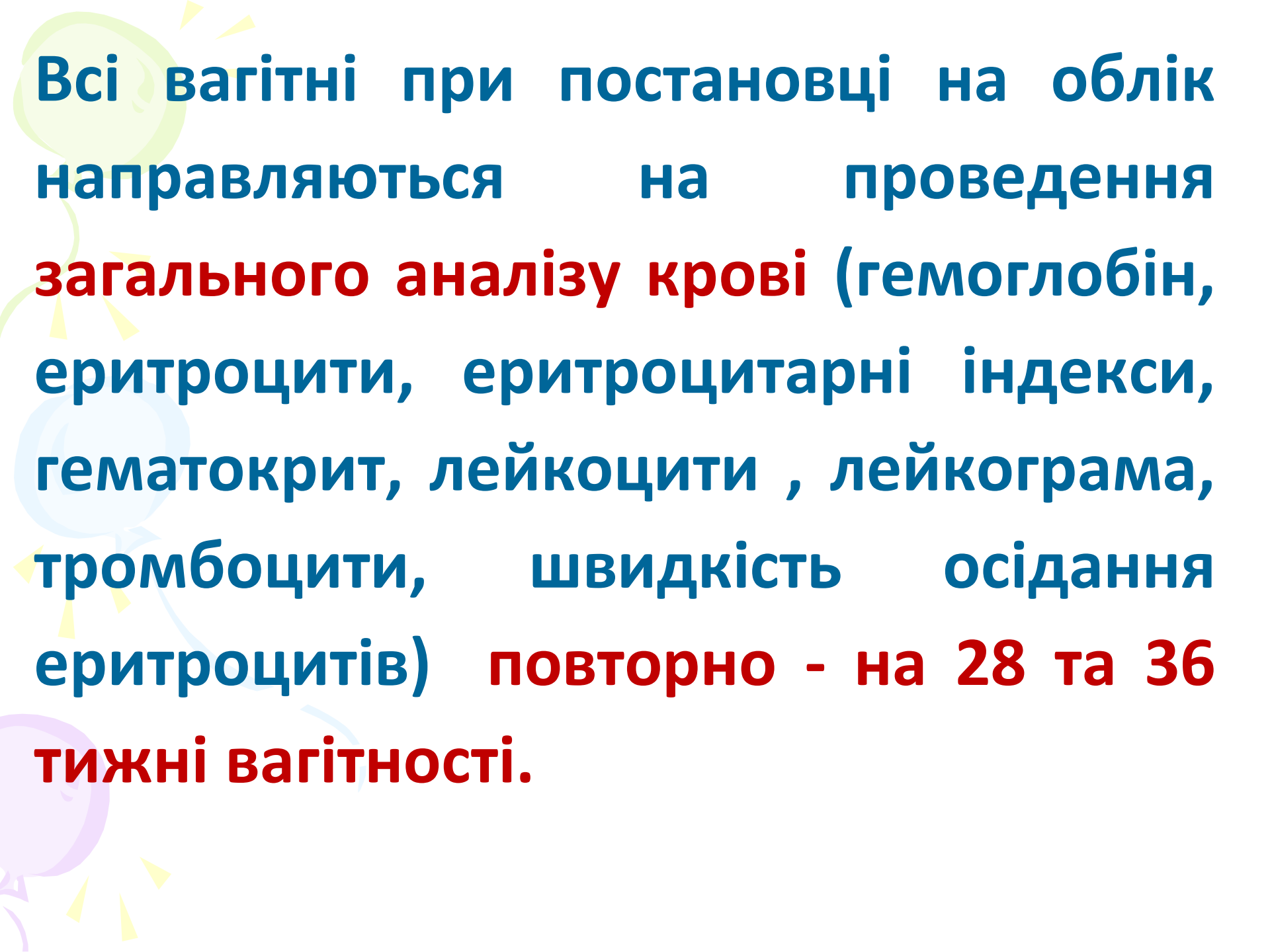
Організація диспансерного нагляду за вагітними

Метою диспансерного нагляду за вагітними є збереження здоров'я жінки та народження здорової дитини.

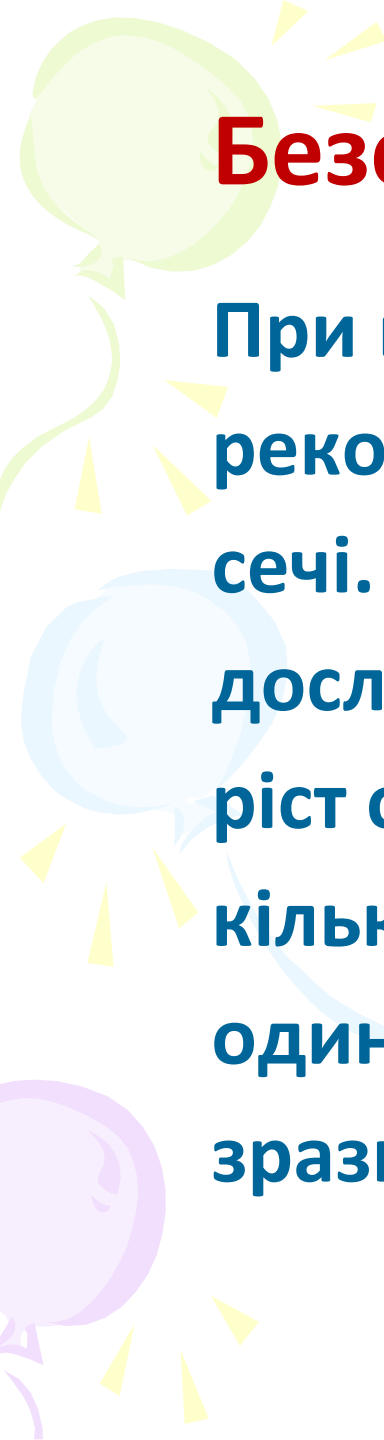
- ❖ Перший візит вагітної (**бажано до 12 тижнів**) є найбільш тривалим за часом і передбачає: збір анамнезу, загальне та акушерське обстеження, заповнення медичної документації (Індивідуальна карта вагітної і породіллі - **форма №111/о** та Обмінна карта - **форма № 113/о**), визначення обсягу і термінів лабораторного обстеження, заповнення вагітною анкети за згодою, інформаційної згоди.
- ❖ Обмінна карта видається вагітній з моменту встановлення на облік.
  - Після першого візиту фахівець, який спостерігає вагітну, обов'язково отримує інформацію від лікаря загальної практики – сімейної медицини /дільничного терапевта про стан здоров'я вагітної. У разі спостереження вагітної у лікаря загальної практики – сімейної медицини він заповнює цей додаток сам.

Організація диспансерного нагляду за вагітними

- ❖ Вагітні з екстрагенітальними захворюваннями підлягають динамічному спостереженню профільного спеціаліста. Після отримання висновку профільних спеціалістів комісійно вирішується питання про можливість виношування вагітності та визначається план її ведення.
- ❖ Жінки групи високого ризику виникнення у плода вродженої/спадкової патології підлягають направленню на медико-генетичне консультування.
- ❖ Вагітні, які не входять до групи високого ризику виникнення у плода вродженої/спадкової патології повинні бути проінформовані про доцільність одночасного проведення УЗД (**11 -13 тиж., 18-21 тиж.** вагітності), біохімічного скринінгу вагітних

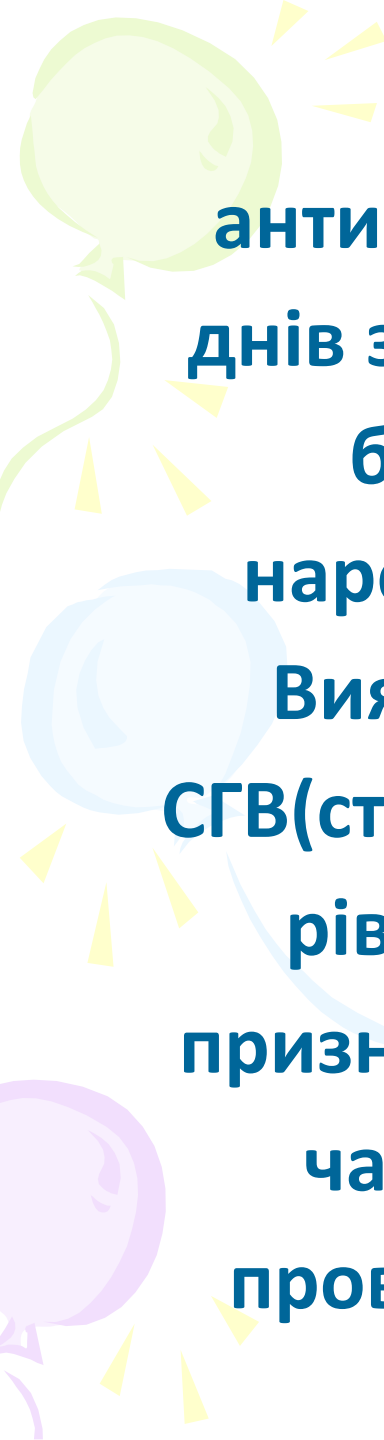
**Всі вагітні при постановці на облік
направляються на проведення
загального аналізу крові (гемоглобін,
еритроцити, еритроцитарні індекси,
гематокрит, лейкоцити , лейкограма,
тромбоцити, швидкість осідання
еритроцитів) повторно - на 28 та 36
тижні вагітності.**

Безсимптомна бактеріурія (ББУ)

При взятті на спостереження.

рекомендується посів середньої порції сечі. При бактеріологічному дослідженні зразка в якому виявлено ріст однакового виду бактерій у кількості $\geq 10/5$ колонієутворювальних одиниць (КУО)/мл у двох послідовних зразках з інтервалом **понад 24 години**.

Вагітним з ББУ рекомендується

антибактеріальна терапія протягом семи днів з метою попередження персистуючої бактеріурії, передчасних пологів і народження дітей з малою масою тіла.

Виявлення безсимптомної бактеріурії СГВ(стрептококи гр. В) під час вагітності при рівні менше 10/5 КУО/мл не вимагає призначення антибактеріальної терапії під час вагітності, але є показанням для проведення антибіотикопрофілактики у пологах.

Rh-негативній належності крові

у вагітної та Rh-позитивній або невідомій належності крові у батька майбутньої дитини проводиться скринінг на наявність антитіл до еритроцитів за **системою Резус** під час першого антенатального візиту і **повторно в 28 тижнів** вагітності. Якщо батьківство точно відомо, то визначення резус-фактора батька дитини може бути запропоновано всім резус-негативним вагітним жінкам.

Профілактика Rh-імунізації

проводиться шляхом

внутрішньом'язового введення 1
дозы (250 або 300 мкг) Анти-D (rh)
імуноглобуліну всім Rh-негативним
несенсибілізованим жінкам в терміні
28-34 тижні вагітності, якщо резус-
фактор плода невідомий або відомо,
що плід є резус-позитивним.

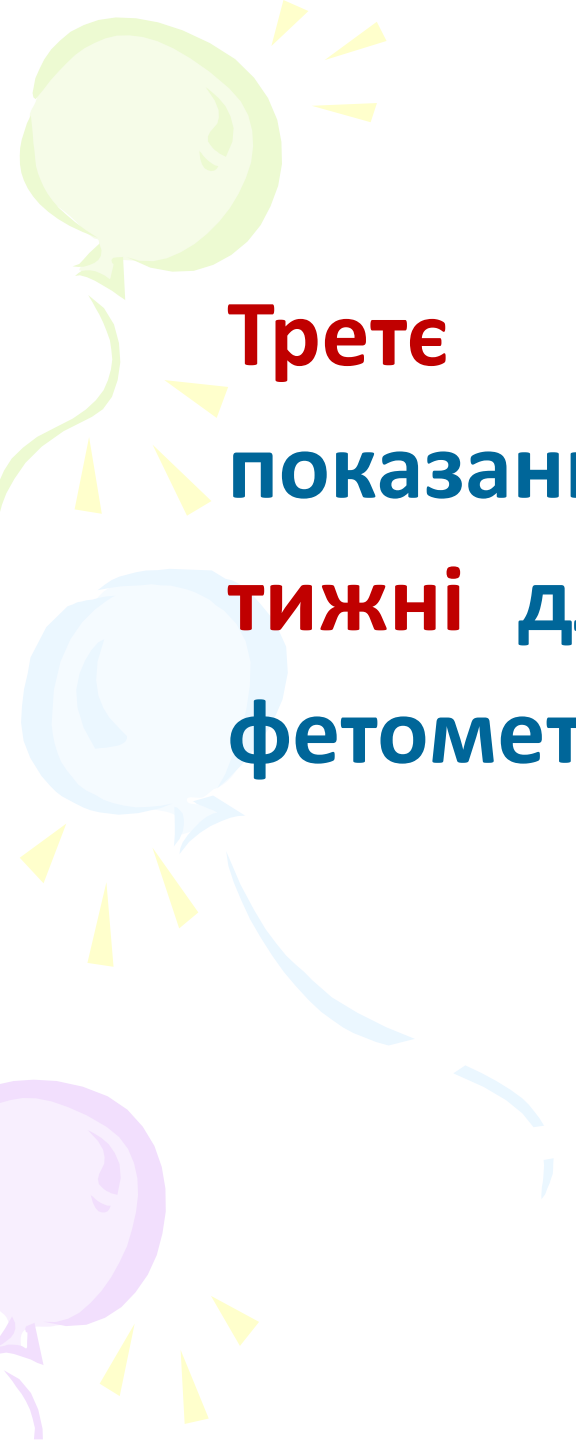
• Перший скринінг

- Доцільно проведення **пренатального скринінгу - УЗД** у терміні 11+0–13+6 тижнів
- **забір венозної крові вагітної для дослідження рівнів біохімічних маркерів** (вільного β -хоріонічного гонадотропіну людини, асоційованого із вагітністю протеїна-A плазми PAPP-A; опційно – фактору росту плаценти PlGF) - **для розрахунку індивідуального ризику жінки щодо наявності розповсюдженої хромосомної патології у плода (трисомії 21, 18, 13 хромосом) і прогнозування ризику прееклампсії.** Основною метою цього УЗД є оцінка анатомічних структур плода, пошук ранніх вад розвитку і мінорних ехо-маркерів, уточнення терміну вагітності та передбачуваної дати пологів.

У групі вагітних низького ризику друге УЗД проводиться у терміні **18-22 тижні** для детальної оцінки анатомічної будови плода, виключення більш пізніх вад розвитку і контролю за перебігом вагітності.

При виявленні **ознак хромосомної патології** у плода, вроджених вад розвитку плода вагітній групи середнього та високого ризику проводиться консультація **лікаря-генетика** для вибору подальшого обстеження; за показаннями - консультації інших фахівців, пренатальний консилиум.

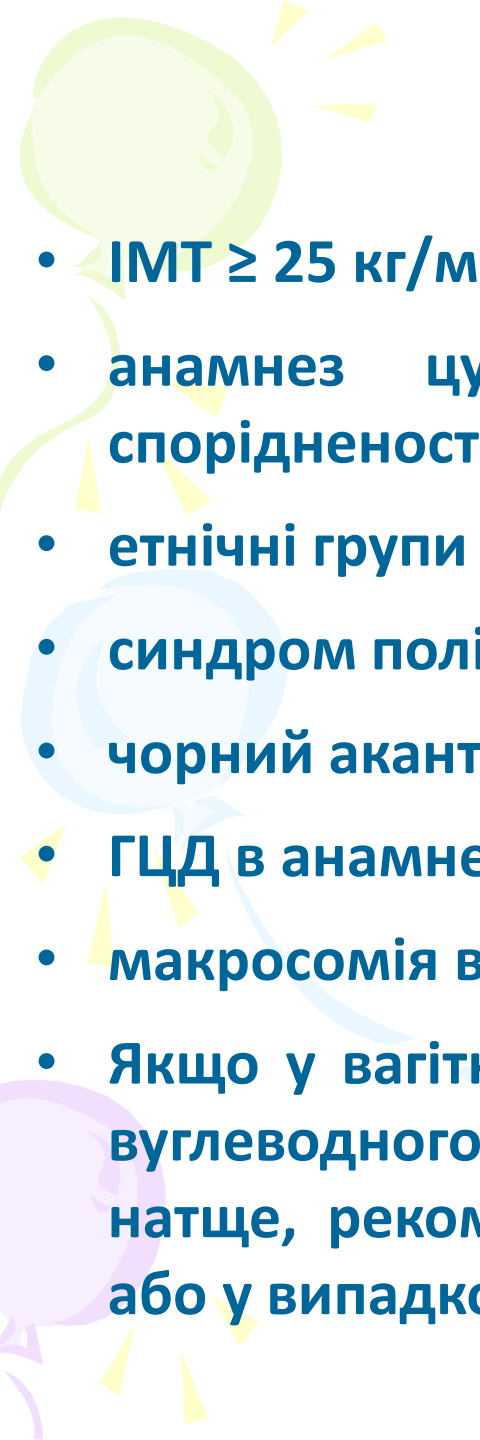
Третє **УЗД** виконується за
показаннями у терміні **28-32**
тижні для оцінки стану плода і
фетометрії.

Гравідограма

З 20 тижнів вагітності всім жінкам проводиться вимірювання висоти стояння дна матки (ВДМ)

Необхідно направляти жінок для ультразвукової фетометрії після 24 тижнів вагітності у наступних випадках:

- ВДМ на ≥ 3 см нижче за очікувану для даного терміну вагітності;
- Одноразове вимірювання ВДМ нижче 10-го перцентіля
- Декілька вимірювань ВДМ - повільне зростання або відсутність динаміки зростання плода.

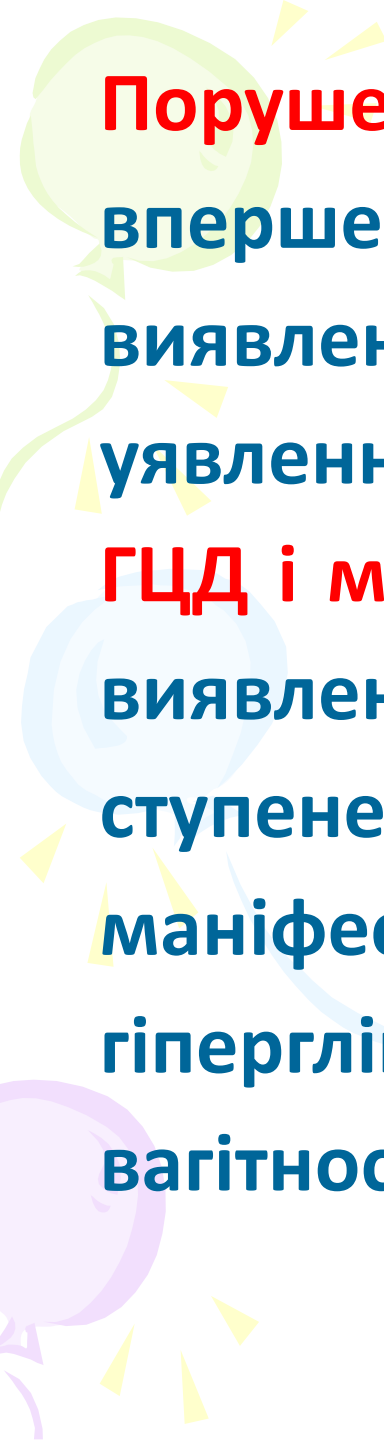

Фактори ризику ГЦД :

- $IMT \geq 25 \text{ кг/м}^2$
- анамнез цукрового діабету у родичів 1-го ступеня спорідненості,
- етнічні групи з високою поширеністю цукрового діабету,
- синдром полікістозних яєчників,
- чорний акантоз,
- ГЦД в анамнезі,
- макросомія в анамнезі.
- Якщо у вагітної є один чи більше факторів ризику порушень вуглеводного обміну, у I триместрі, окрім визначення глікемії натще, рекомендовано визначення вмісту глюкози після їди або у випадковий час протягом дня.

Всім вагітним проводиться діагностика ГЦД у терміні між **24 і 28-м** тижнями вагітності шляхом **2-х годинного перорального тесту толерантності до глюкози**

ПТТГ проводять у ранковий час після 8-годинного утримання від їжі за умови відсутності прийому кортикостероїдів, гострих захворювань, травм чи оперативних втручань. Глікемію визначають у плазмі венозної крові лабораторним методом (**не за допомогою експрес-аналізатора!**). Після забору крові натще (при рівні глікемії $<5,1$ ммоль/л) вагітній дають випити упродовж 3-5 хвилин 75 г глюкози, яку розчинено у 300 мл негазованої води (можна додати сік свіжого лимона). Повторні забори крові здійснюють через 1 та 2 години.

Порушення вуглеводного метаболізму, що
вперше виникло у II-III триместрі або вперше
виявлено під час вагітності, за сучасними
уявленнями, поділяються на дві категорії:
ГЦД і маніфестний цукровий діабет, уперше
виявлений. Ці дві категорії розрізняються за
ступенем гіперглікемії і тим, що при
маніфестному цукровому діабеті
гіперглікемія не зникає після закінчення
вагітності, як при ГЦД.

Діагноз ГЦД або маніфестного

Тест вважається позитивним, якщо хоча б один показник - глікемія натще та/або після навантаження відповідає наведеним діагностичним критеріям.

Натще.

Через 1 год.

Через 2 год.

- Норма $5,1 < 10,0 < 8,5$
- Гестаційний цукровий діабет $5,1 - 6,9 / 10,0 - 11,0 / 8,5 - 11,0$
- Маніфестний цукровий
діабет вперше виявлений $\geq 7,0 \geq 11,1 \geq 11,1$

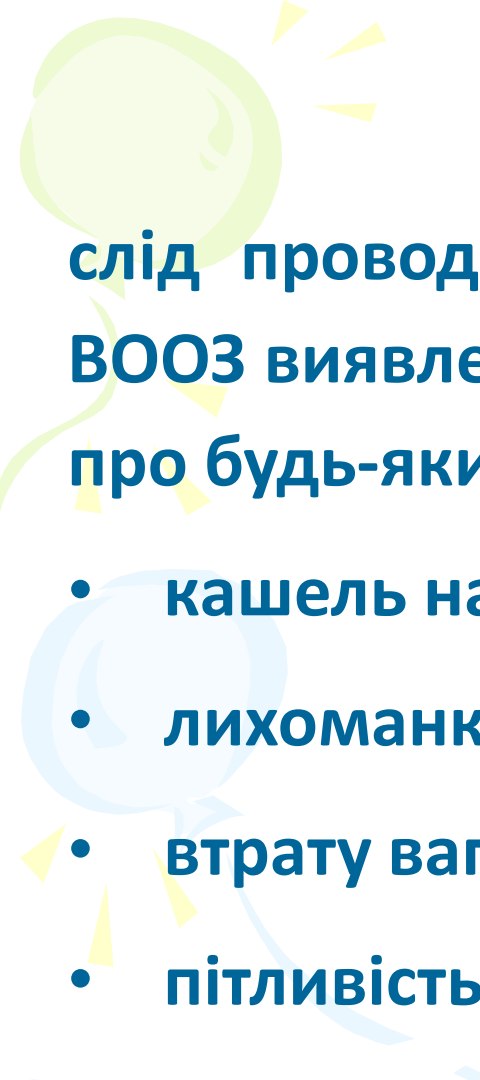
У разі встановлення одного з двох вищезазначених діагнозів вагітну в подальшому спостерігають спільно лікарі акушер-гінеколог і ендокринолог згідно з чинним клінічним протоколом медичної допомоги.

Скринінг на стрептококи групи В (СГВ)

Проводиться для планування АТБ профілактики під час пологів в терміні 36+0-37+6 тижнів вагітності проводиться всім жінкам, крім випадків наявності бактеріурії СГВ (*Streptococcus agalactiae*) під час даної вагітності або народження інфікованого СГВ новонародженого в анамнезі.

Для отримання зразка для бактеріологічного дослідження на СГВ спочатку проводиться забір матеріалу без використання дзеркал з **нижньої частини піхви** (близько до входу), а потім - з **прямої кишки** (через анальний сфінктер).

Скринінг на ТБ

слід проводити з використанням рекомендованого ВООЗ виявлення симптомів: вагітні, які повідомляють про будь-який із чотирьох симптомів, наприклад:

- кашель на момент обстеження,
- лихоманку,
- втрату ваги
- пітливість уночі.

можуть мати захворювання на туберкульоз і потребують обстеження з метою виявлення або спростування ТБ та інших захворювань.

Вагітних жінок слід заохочувати до
регулярного вживання

йодованої солі, а також за відсутності
протипоказань розглянути можливість

щоденного перорального прийому
препаратів мікроелементів, які містять

200 мкг йоду в формі йодиду калію для
забезпечення оптимальної функції
щитоподібної залози як до, так і під час
вагітності.

Жінкам з помірним ризиком розвитку **ДНТ** або інших вроджених аномалій, чутливих до ФК, або якщо батько дитини також має помірний ризик, потрібні дієта з багатими на **фолати** продуктами і щоденний прийом **1,0 мг ФК до 12 тижнів** вагітності, починаючи як мінімум за 3 місяця до зачаття. Після 12 тижнів - щоденний прийом 0,4-1,0 мг ФК впродовж всієї вагітності.

Групи ризику виникнення прееклампсії

Жінки, які мають щонайменше один фактор високого ризику:

- цукровий діабет 1 або 2 типу;
- хронічна артеріальна гіпертензія;
- гіпертензивні розлади під час попередніх вагітностей;
- хронічна хвороба нирок;
- аутоімунні захворювання (системний червоний вовчак, антифосфоліпідний синдром);
- багатоплідна вагітність;

Або два фактори помірного ризику з наступних:

- перша вагітність;
- вік вагітної жінки 40 років та старше;
- інтервал між вагітностями більше 10 років;
- ІМТ 35 кг/м² або більше при першому зверненні до жіночої консультації;
- сімейний анамнез прееклампсії.

Вагітним з групи ризику прееклампсії рекомендується:

100-150 мг на добу ацетилсаліцилової кислоти щодня з **12 до 36** тижнів вагітності ввечері (при призначенні ацетилсаліцилової кислоти збільшують дозу фолієвої кислоти до 800 мкг (0,8 мг) на добу).

У групах населення зі зниженим споживанням кальцію з їжею (< 600 мг на добу) для зниження ризику прееклампсії вагітним із **16 тижнів** вагітності до розродження рекомендується щоденний прийом всередину препаратів кальцію в дозі 1,5-2 г в перерахунку на елементарний кальцій.

Симптоми, пов'язані з механічними причинами, тазовий біль, печія і варикозне розширення вен, часто прогресують при збільшенні терміну вагітності.

Нудота та блювання поширені під час вагітності і найчастіше зникають до терміну **16-20** тижнів. Медикаментозні методи лікування нудоти і блювання повинні застосовуватися за наявності виражених симптомів, які не зменшуються при використанні немедикаментозних методів терапії.

Печія під час вагітності – частий симптом, який вагітні можуть лікувати самотійно безрецептурними засобами, що містять антациди.

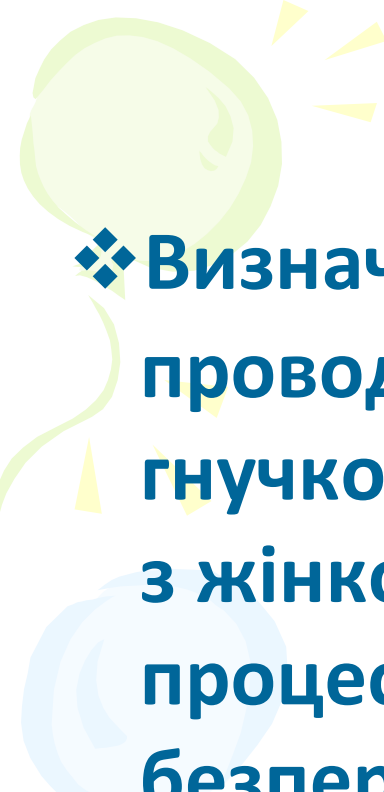
Можлива причина **судом у ногах** – харчовий дефіцит магнію та кальцію, тому застосування відповідних лікарських засобів може бути показаним для симптоматичного лікування.

Для попередження **болю в попереку** і тазового болю рекомендуються регулярні фізичні вправи протягом всієї вагітності. Залежно від доступності зазначених засобів і переваг вагітної можуть застосовуватися різні методи лікування, такі, як фізіотерапія, носіння бандажу і акупунктура.

Фізичні вправи для профілактики болю в попереку і тазового болю під час вагітності можна виконувати на землі або в воді. У той час як фізичні вправи можуть бути корисними для зменшення болю в попереку, вони можуть посилити біль, обумовлений дисфункцією лобкового симфізу, і не рекомендуються при цьому стані.

Для профілактики **Аортокавального синдрому** вагітним можна рекомендувати уникати сну на спині після 28 тижнів вагітності та розглянути можливість використання подушок, щоб зберегти своє положення під час сну.

❖ Визначення **графіка візитів** та заходів, які проводяться під час кожного візиту, вимагає гнучкості. ДПД повинна плануватися спільно з жінкою на підставі потреб, виявлених у процесі обстеження, з наголосом на безперервність допомоги.

❖ Різні жінки потребуватимуть різних аспектів догляду в різний час. Якщо будь-які обстеження виявлять необхідність подальшого спостереження, можуть знадобитися додаткові візити.

- При неявці вагітної на запланований огляд, причина з'ясовується за вказаним контактним телефоном. **У разі неявки на 2 і більше обов'язкових візитів** та/або систематичного невиконання рекомендацій і призначень, лікар/фельдшер/акушерка, які спостерігають за вагітною, повинні інформувати завідуючого жіночою консультацією та керівника, якому підпорядкований ЛПЗ з відміткою в медичній документації.
- У разі виявлення асоціальної поведінки вагітної лікар має письмово інформувати працівників соцслужби.

Індикатори якості медичної допомоги 1

1. Раннє взяття вагітних під спостереження (до 12 тижнів вагітності).
2. Охоплення вагітних проведенням УЗД до 22-х тижнів вагітності.
3. Охоплення вагітних обстеженням на ВІЛ.
4. Охоплення вагітних обстеженням на сифіліс.
5. Охоплення вагітних обстеженням на безсимптомну бактеріюрію.
6. Обстеження вагітних обстеженням на стрептококи групи В.
  - Запропонувати обстеження на гонорею вагітній з групи ризику.
  - Запропонувати обстеження на хламідіоз вагітній молодше 25 років.
  - У регіонах з високою поширеністю ІПСШ розглянути можливість проведення обстеження на хламідіоз та гонорею всім вагітним.
  - Запропонувати обстеження на трихомоніаз вагітній, яка має симптоми.
  - Запропонувати обстеження на цитомегаловірус вагітній, яка часто контактує з великою кількістю маленьких дітей.

Індикатори якості медичної допомоги 2

- Запропонувати обстеження функції щитовидної залози вагітній з симптомами або високим ризиком дисфункції щитовидної залози (тиреотропний гормон, вільний тироксин).
- Запропонувати дослідження на дефіцит вітаміну D лише за наявності відповідних показань.
- Запропонувати обстеження на хромосомні аномалії (дослідження рівнів біохімічних маркерів: вільного β -хоріонічного гонадотропіну людини, асоційованого із вагітністю протеїна-A плазми PAPPA; опційно - фактору росту плаценти PlGF).
- Запропонувати скринінг шийки матки вагітній, якій не проводили скринінг протягом рекомендованого періоду.
- Консультувати жінку щодо заходів профілактики токсоплазмозу та цитомегаловірусної інфекції.

Індикатори якості медичної допомоги 3

При тазовому передлежанні плода обговорити варіанти, включно з зовнішнім поворотом плода для переведення у головне передлежання.

Запропонувати обстеження на стрептококи групи В у терміні 36+0-37+6

Вакцинація, включаючи грип та кашлюк. 16–19 тижнів:

Рекомендувати введення Анти-D (rh) імуноглобуліну резус-негативним неімунізованим жінкам у терміні 28-34 тижні

Рекомендувати повторне обстеження на сифіліс на початку III триместру 29–34 тижні:

Індикатори якості медичної допомоги 4

У разі отримання першого негативного результату тестування на ВІЛ при зверненні у другому триместрі (13-24 тижні включно), друге обстеження проводиться в 32-36 тижнів вагітності.

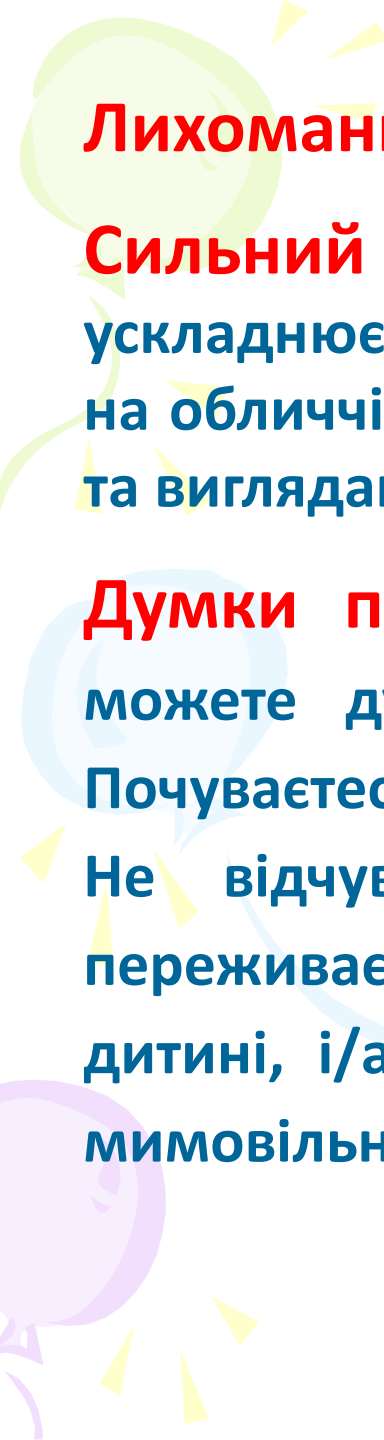
- У разі негативного результату другого тестування на ВІЛ у вагітних, які мають підвищений ризик інфікування ВІЛ, а саме: жінка з серодискордантної пари (ВІЛ-негативна вагітна жінка, ВІЛ-позитивний партнер); людина, яка вживає наркотики ін'єкційним шляхом або секс-працівник; жінка, яка має нового статевого партнера з невідомим ВІЛ-статусом; жінка, в якої виявлена ІПСШ – проводиться третє обстеження із виявлення серологічних маркерів ВІЛ у терміні вагітності 32-36 тижнів або під час пологів з використанням інструментальних методів або швидких (експрес) тестів.

Загрозливі симптоми, за наявності яких вагітній слід негайно звернутися за медичною допомогою

Головний біль Відчувається, що він найгірший у житті, триває навіть після лікування медикаментами та вживання рідини, починається раптово з сильного болю Пульсує і знаходиться на одній стороні голови над вухом, супроводжується помутнінням зору або запамороченням

Запаморочення або непритомність Ви втрачаєте свідомість, запаморочення, які тривають або починаються і минають протягом декількох днів, відчуття розриву у часі, про який Ви не пам'ятаєте

Зміни зору Ви бачите спалахи світла або яскраві плями, сліпі плями або втрата зору протягом короткого часу, зір розмитий, Ви не можете зосередитися, або бачите подвоєні предмети

Лихоманка Температура 38°C або вище

Сильний набряк рук або обличчя Набряк на руках ускладнює згинання пальців або носіння кілець, припухлість на обличчі заважає повністю відкрити очі - вони відчуються та виглядають набряклими, губи і рот набрякли.

Думки про заподіяння шкоди собі або дитині Ви можете думати про те, щоб нашкодити собі, тому що: Почуваєтеся дуже сумно, безнадійно або недостатньо добре, Не відчуваєте, що контролюєте своє життя, постійно переживаєте, Ви можете думати про те, щоб нашкодити своїй дитині, і/або у Вас можуть виникнути страшні думки, які мимовільно з'являються, або яких важко позбутися.

Проблеми з диханням

Ви відчуваєте задишку раптово або через деякий час, ніби не можете дихати достатньо глибоко, щоб отримати достатньо повітря в легені, У горлі та/або в грудях відчувається відчуття стиснення, утруднене дихання, коли Ви лягаєте на ліжко, наприклад, Вам потрібно підперти голову подушками, щоб спати.

Біль у грудях або прискорене серцебиття

Відчуття стиснення або тиску в центрі грудної клітки, або біль, що поширюється на спину, шию або руку, зміни серцебиття, наприклад: прискорене серцебиття або стукіт у грудях, нерегулярний серцевий ритм або пропуски серцебиття

Сильна нудота чи блювання

- Ви відчуваєте сильну нудоту
- Ви не можете пити більше 8 годин або їсти більше 24 годин
- Є часте блювання, і Ви не можете утримувати воду або іншу рідину в шлунку
- Ви маєте: сухість у роті, головний біль, спантеличеність, лихоманку, запаморочення

Сильний біль у животі, який не зникає

- Є гострий, колючий або схожий на судоми біль у животі, який не зникає
- Біль у животі починається раптово і є сильним, або з часом посилюється
- Є також сильний біль у грудях, плечах або спині

Зміна рухів плода під час вагітності

Ви відчуваєте, що плід перестав рухатися або рухається менше, ніж раніше

Сильний набряк, почервоніння або біль у нижній або верхній кінцівці під час вагітності або до 6 тижнів після пологів

- Є набряк, біль або болючість у нозі - зазвичай у ділянці литкового м'яза або в одній нижній кінцівці:
  - о При дотику уражена ділянка ноги болісна або безболісна
  - о Є біль, коли Ви згинаєте ногу, під час стояння або ходьби
  - о Уражена ділянка також може бути червоною, набряклою і теплою на дотик
- Ви відчуваєте біль, чутливість або набряк у руці, як правило, лише з одного боку

Вагінальна кровотеча, розрив плодових оболонок або виділення з піхви при вагітності

- Є будь-які кров'яністі виділення або кровотеча з піхви
- Витікає рідина з піхви (навколоплодові води)
- Є виділення з піхви з неприємним запахом

Посилена втома

- Ви раптом дуже втомилися і ослабли, що не схоже на хронічну втому
- У вас не вистачає енергії
- Після тривалого сну Ви не відчуваєте себе бадьорою
- Ви відчуваєте таку втому, що не встаєте, щоб подбати про дитину
- Ви сумуєте після народження дитини

ПОКАЗАННЯ ДО НАПРАВЛЕННЯ НА МЕДИКО-ГЕНЕТИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

- Вік вагітної 35 років і більше. Вік чоловіка 40 років і більше.
- Наявність у одного з подружжя хромосомної перебудови або вади розвитку.
- Наявність в анамнезі дітей з:
спадковими хворобами обміну,
спадковими хворобами, пов'язаними зі статтю;
вродженою гіперплазією кори наднирників;
вродженими вадами розвитку – ізольованими
або множинними;
хромосомними захворюваннями;
розумовою відсталістю;
мертвонародженням.
Наявність вищезазначеної патології серед
родичів.

ПОКАЗАННЯ ДО НАПРАВЛЕННЯ НА МЕДИКО-ГЕНЕТИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ (продовження)

- Кровнородинний шлюб.
- Звичне невиношування вагітності не встановленого генезу.
- Несприятливі впливи у ранні терміни вагітності (захворювання, діагностичні або лікувальні процедури, прийом медикаментів).
- Ускладнений перебіг вагітності (загроза переривання з раннього терміну, яка не піддається терапії, багатоводдя і маловоддя).
- Патологія плода, виявлена при ультразвуковому дослідженні.
- Зміна показників скринінгових факторів: альфа-фетопротейну, хоріонічного гонадотропіну, естріолу.
- Наявність у подружжя шкідливих факторів, пов'язаних із професією.
- Первинна аменорея, порушення менструального циклу не встановленого генезу.
- Сім'ї з непліддям.
- Медико-генетичну консультацію бажано проводити поза вагітністю або в її ранні терміни (6-8 тижнів) з детальною випискою про перебіг попередніх вагітностей, пологів, стану новонародженого.

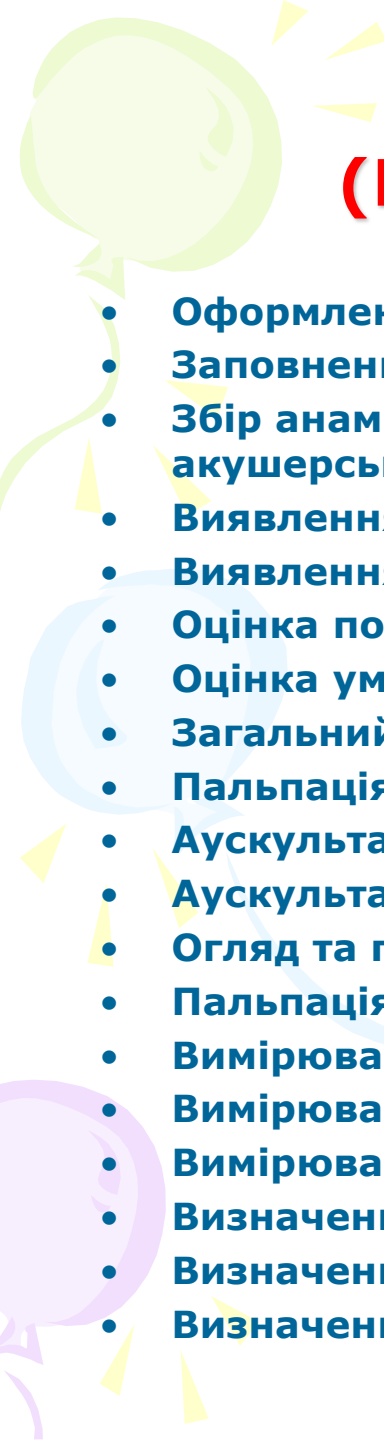
Показання для обстеження на інфекції перинатального періоду:

- - хронічні запальні захворювання геніталій;
- - гострі респіраторні вірусні інфекції під час цієї вагітності;
- - самовільні викидні в анамнезі;
- - мертвонародження в анамнезі;
- - багатоводдя, маловоддя під час цієї вагітності;
- - патологічні зміни шийки матки (ерозія шийки матки, дисплазія шийки т.ін.);
- - безпліддя в анамнезі.

Програми допологової освіти зазвичай охоплюють низку тем:

- **фізичне благополуччя** (харчування, фізична активність, куріння, алкоголь, здоров'я порожнини рота);
- **емоційне благополуччя і психічне здоров'я під час вагітності та після народження дитини** (прихильність між матір'ю і плодом, адаптація до змін, очікування, навички подолання труднощів, розуміння, коли звернутися за допомогою);
- **пологи** (періоди пологів, пози, дихання і розслаблення, підтримка, знеболювання);
- **розродження** (нормальні пологи, інструментальні пологи, кесарів розтин, розриви промежини);
- **особливості для жінок з ускладненнями під час попередньої вагітності або пологів**;
- **грудне вигодовування** (контакт «шкіра до шкіри», переваги раннього грудного вигодовування, прихильність, грудне вигодовування як фізіологічна норма);
- **раннє батьківство** (нормальна поведінка новонародженого, вкладання, безпека сну, імунізація, прихильність до немовляти);
- **способи пошуку підтримки і створення громадських мереж після народження дитини.**

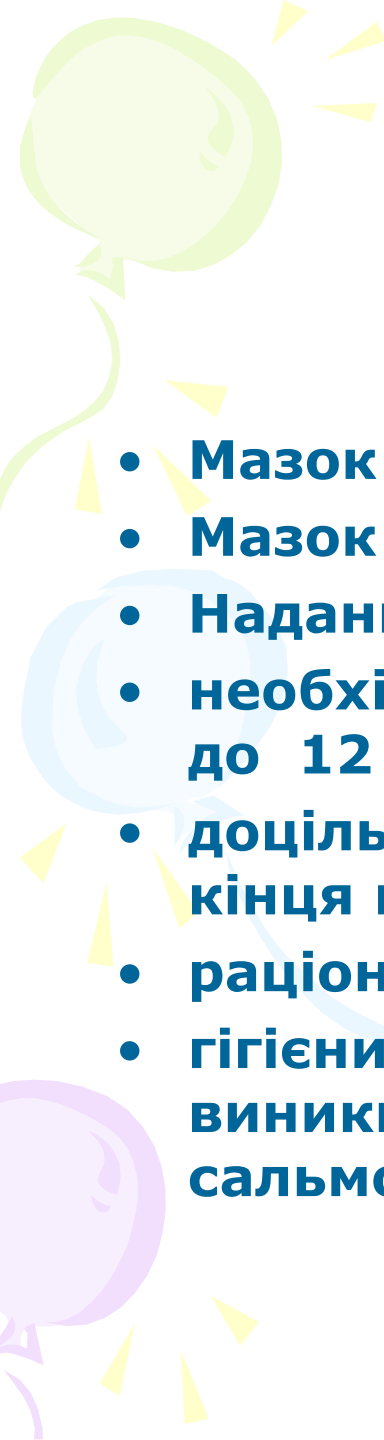

1-ий візит (Бажано до 12 тижнів вагітності)

- **Оформлення медичної документації**
- **Заповнення жінкою анкети вагітної**
- **Збір анамнезу (загального, включаючи психічні захворювання, акушерського, гінекологічного; стан здоров'я батька дитини)**
- **Виявлення факторів ризику гестаційного діабету**
- **Виявлення факторів ризику прееклампсії**
- **Оцінка показань до направлення на медико-генетичну консультацію**
- **Оцінка умов праці**
- **Загальний огляд**
- **Пальпація щитовидної залози**
- **Аускультация серця**
- **Аускультация легенів**
- **Огляд та пальпація молочних залоз**
- **Пальпація лімфатичних вузлів**
- **Вимірювання артеріального тиску**
- **Вимірювання пульсу (частота, ритмічність)**
- **Вимірювання температури тіла**
- **Визначення зросту**
- **Визначення маси тіла**
- **Визначення індексу маси тіла**

1-ий візит

- Гінекологічний огляд (в дзеркалах та бімануальне дослідження)
- УЗД в терміні вагітності від 11+1 день до 13 тижнів та 6 днів (визначення терміну вагітності, вимірювання комірцевого простору та виявлення УЗ маркерів вродженої та хромосомної патології)
- Призначення лабораторного обстеження:
- Загальний аналіз сечі, включаючи тест на наявність білка
- Посів сечі (скринінг на безсимптомну бактеріурію)
- Група крові та резус-фактор
- наявність резус-антитіл (при Rh- негативній належності крові у вагітної та Rh- позитивній у батька майбутньої дитини)
- Загальний аналіз крові з визначенням кількості тромбоцитів
- Серологічне обстеження на сифіліс (перше)
- Тест на ВІЛ-інфекцію (перший)
- Тест на наявність HBsAg

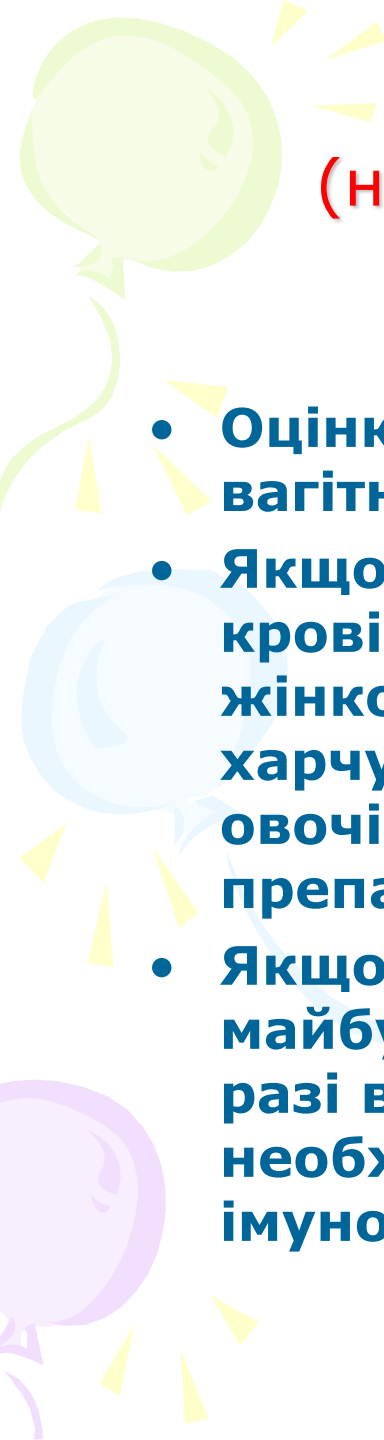
1-ий візит

- Мазок на цитологічне дослідження
- Мазок на флору (за показами)
- Надання вагітній розгорнутої інформації щодо:
- необхідності прийому фолієвої кислоти (400 мкг) до 12 тижнів вагітності
- доцільності ведення щоденнику самопочуття до кінця вагітності
- раціонального харчування під час вагітності
- гігієни харчування для зниження ризику виникнення харчових інфекцій (лістеріоз, сальмонельоз, токсоплазмоз)

1-ий візит

Рекомендації щодо здорового способу життя, включаючи:

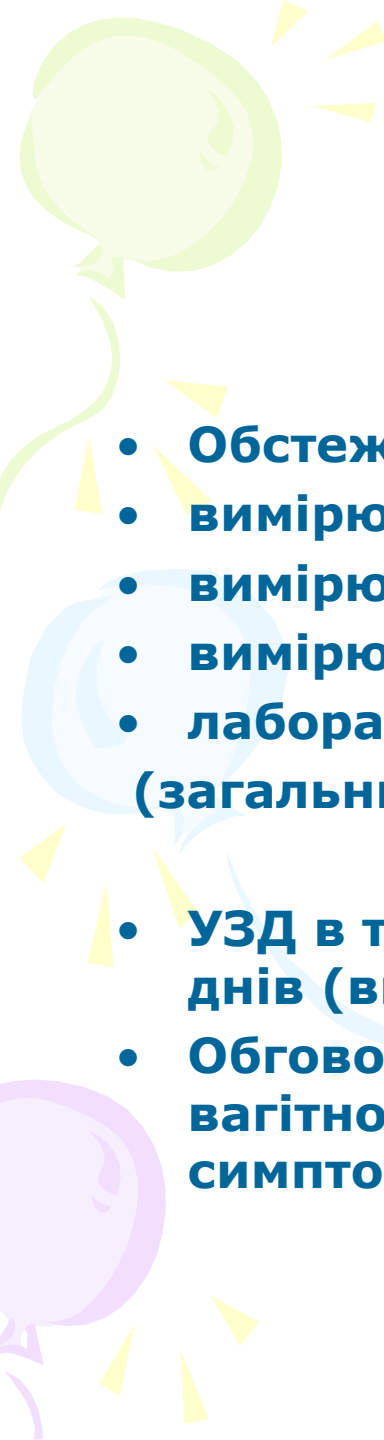
- припинення паління
- вживання алкоголю
- наркотичних речовин
- оптимальних умов праці під час вагітності
- внутрішньоутробного розвитку плода
- статевого життя протягом вагітності
- фізичні вправи, включаючи такі, що зміцнюють м'язи тазового дна
- необхідності відвідування школи відповідального батьківства протягом вагітності, бажано з партнером
- можливих загрозливих симптомів під час вагітності
- Скерування вагітної до дільничного терапевта за «Випискою з амбулаторної карти»
- Заповнення вагітною інфомованої згоди
- У випадку, якщо спостереження за вагітною здійснює сімейний лікар, така виписка заповнюється цим лікарем при першому візиті вагітної.

2-ий візит

(не пізніше 2 тижнів після 1-го візиту)

- **Оцінка та обговорення результатів обстежень з вагітною**
- **Якщо рівень гемоглобіну в загальному аналізі крові складає менш ніж 110 г/л, обговоріть з жінкою питання необхідності раціонального харчування (вживання м'яса, бобових, зелених овочів, цитрусових) та доцільність прийому препаратів заліза**
- **Якщо у вагітної Rh-негативний, а у батька майбутньої дитини Rh- позитивний тип крові, у разі відсутності у неї антитіл, обговоріть необхідність введення їй анти-резус імуноглобуліну в 28-32 тижні вагітності**

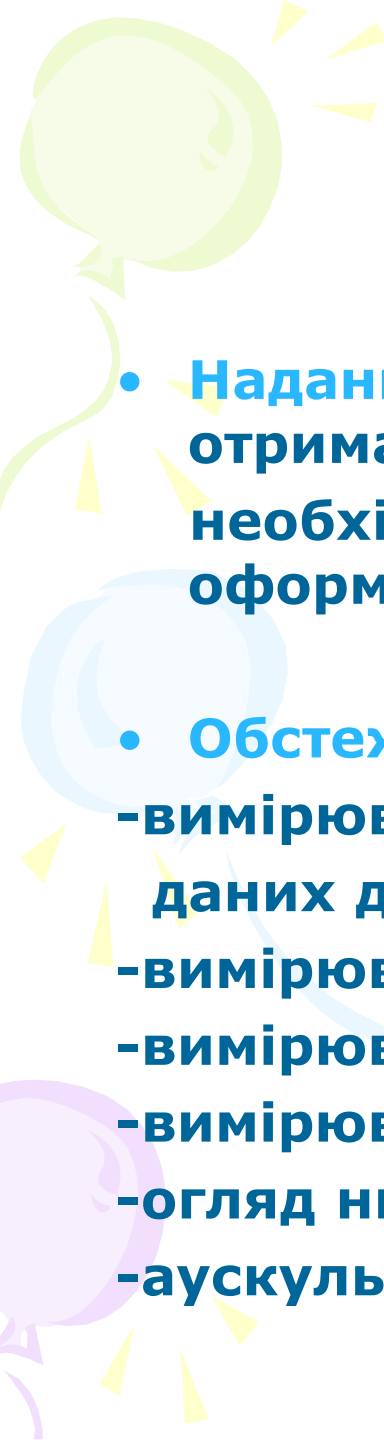
2-ий візит

- **Обстеження вагітної:**
- **вимірювання артеріального тиску**
- **вимірювання пульсу (частота, ритмічність)**
- **вимірювання температури тіла**
- **лабораторне обстеження -
(загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка)**
- **УЗД в терміні вагітності від 18 тижнів до 20 тижнів та 6 днів (визначення структурних аномалій плода)**
- **Обговорення даних, занесених в щоденник самопочуття вагітної з особливою увагою до можливих загрозливих симптомів**

3-й візит

(19-21 тиждень вагітності, після проходження другого УЗД)

- **Надання розгорнутої інформації** щодо результатів попереднього УЗД
- **Обстеження вагітної:**
  - вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми
  - вимірювання артеріального тиску
  - вимірювання пульсу (частота, ритмічність)
  - вимірювання температури тіла
- **Направлення на обстеження:**
  - тест на ВІЛ-інфекцію (другий, в 22-23 тижні вагітності)
  - загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка
  - Обговорення даних, занесених в щоденник самопочуття вагітної з особливою увагою до можливих загрозливих симптомів

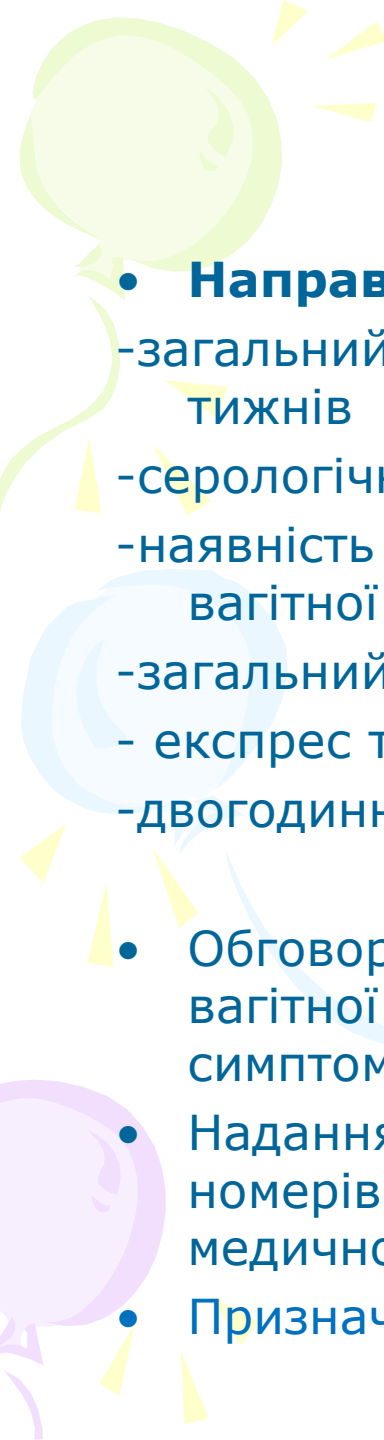

4-ий візит

(25-26 тижнів вагітності)

- **Надання розгорнутої інформації щодо: всіх отриманих результатів обстежень необхідності проведення обстежень перед оформленням відпустки по вагітності та пологам**
- **Обстеження вагітної:**
  - вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми**
  - вимірювання артеріального тиску**
  - вимірювання пульсу (частота, ритмічність)**
  - вимірювання температури тіла**
  - огляд нижніх кінцівок**
  - аускультация серцебиття плода**

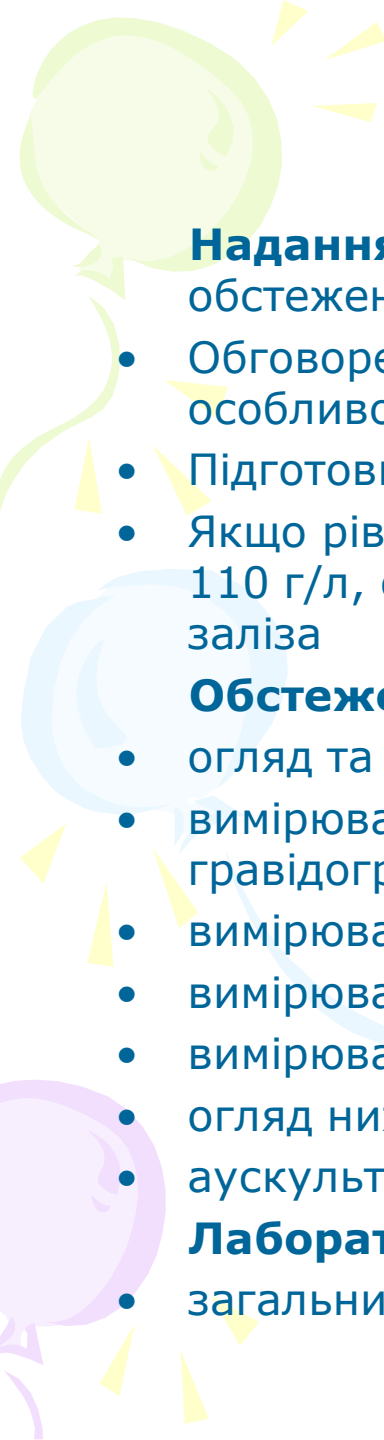

4-ий візит (25-26 тижнів вагітності)

- **Направлення на обстеження:**

- загальний аналіз крові з визначенням кількості тромбоцитів в 29 тижнів
  - серологічне дослідження на сифіліс (друге) в 29 тижнів
  - наявність резус-антитіл (при Rh- негативній належності крові у вагітної та Rh- позитивній у батька майбутньої дитини)
  - загальний аналіз сечі або
  - експрес тест на наявність білка
  - двогодинний тест толерантності до глюкози всім вагітним
- Обговорення даних, занесених в щоденник самопочуття вагітної з особливою увагою до можливих загрозливих симптомів.
  - Надання вагітній адрес пологових будинків (відділень) та їх номерів телефонів, куди можна негайно звернутись за медичною допомогою
  - Призначення анти-резус імуноглобуліну

5-ий візит (30 тижнів вагітності)

Надання розгорнутої інформації щодо всіх отриманих результатів обстежень

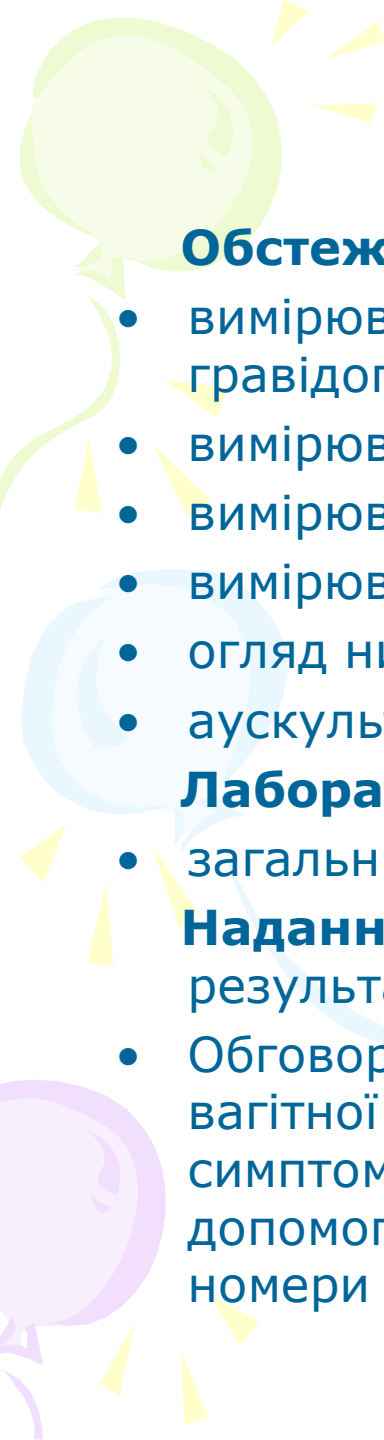
- Обговорення даних, занесених в щоденник самопочуття вагітної з особливою увагою до можливих загрозливих симптомів
- Підготовка до пологів та народження дитини, партнерських пологів
- Якщо рівень гемоглобіну в загальному аналізі крові складає менш ніж 110 г/л, обговоріть з жінкою питання необхідності прийому препаратів заліза

Обстеження вагітної:

- огляд та пальпація молочних залоз
- вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми
- вимірювання артеріального тиску
- вимірювання пульсу (частота, ритмічність)
- вимірювання температури тіла
- огляд нижніх кінцівок
- аускультация серцебиття плода

Лабораторне обстеження:

- загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка

6-ий візит **(34 - 35 тижнів вагітності)**

Обстеження вагітної:

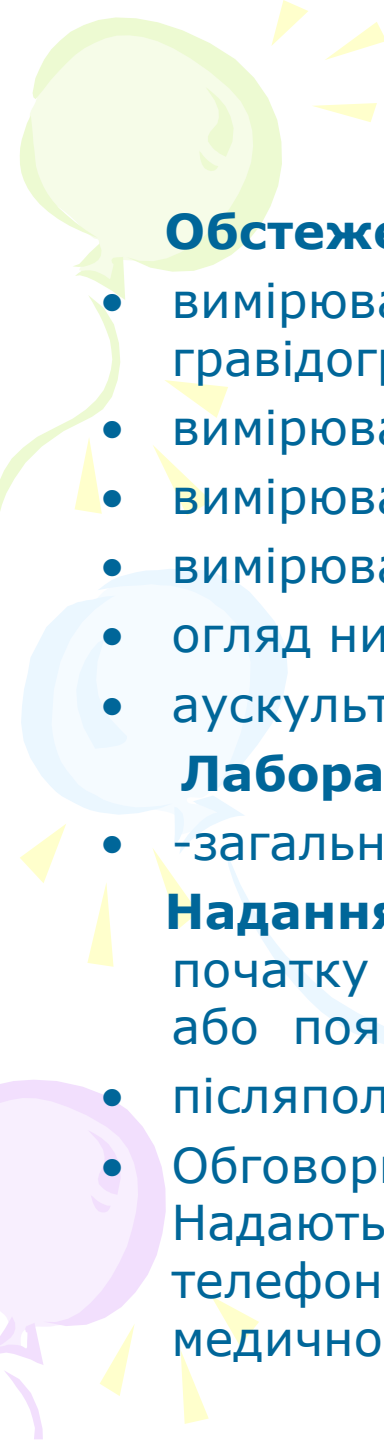
- вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми
- вимірювання артеріального тиску
- вимірювання пульсу (частота, ритмічність)
- вимірювання температури тіла
- огляд нижніх кінцівок
- аускультация серцебиття плода

Лабораторне обстеження:

- загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка

Надання розгорнутої інформації щодо всіх отриманих результатів обстежень

- Обговорення даних, занесених в щоденник самопочуття вагітної з особливою увагою до можливих загрозливих симптомів та необхідності своєчасного звернення за медичною допомогою. Надають адреси пологових будинків (відділень) та номери телефонів куди може звернутись жінка.

7 -ий візит (38 тижнів вагітності)

Обстеження вагітної:

- вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми
- вимірювання артеріального тиску
- вимірювання пульсу (частота, ритмічність)
- вимірювання температури тіла
- огляд нижніх кінцівок
- аускультация серцебиття плода

Лабораторне обстеження:

- -загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка

Надання розгорнутої інформації щодо: дій жінки у разі початку пологової діяльності, вилиття навколоплідної рідини або появи можливих загрозливих симптомів;

- післяпологової контрацепції
- Обговорюють дані занесені в щоденник самопочуття вагітної. Надають адреси пологових будинків (відділень) та номери телефонів куди повинна звернутись жінка за своєчасною медичною допомогою

8 -ий візит (40 тижнів вагітності)

Обстеження вагітної:

- вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми
- вимірювання артеріального тиску
- вимірювання пульсу (частота, ритмічність)
- вимірювання температури тіла
- огляд нижніх кінцівок
- аускультация серцебиття плода

Лабораторне обстеження: загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка

Надання розгорнутої інформації щодо:

- можливих дій при переношеній вагітності,
- післяпологової контрацепції
- адрес пологових будинків (відділень) та номерів телефонів куди може звернутись жінка за своєчасною медичною допомогою.
- Обговорюють дані занесені в щоденник самопочуттів вагітної

9 – ий візит (41 тиждень вагітності)

Обстеження вагітної:

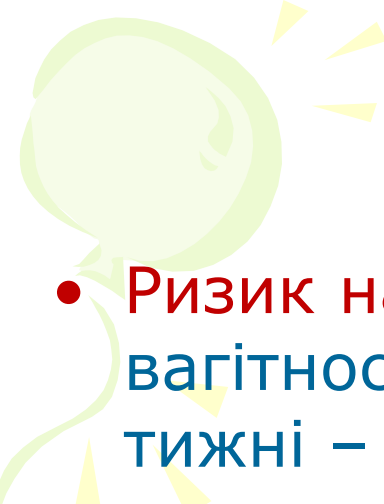
- вимірювання висоти стояння дна матки та занесення даних до гравідограми
- вимірювання артеріального тиску
- вимірювання пульсу (частота, ритмічність)
- вимірювання температури тіла
- огляд нижніх кінцівок
- аускультация серцебиття плода

Лабораторне обстеження: загальний аналіз сечі або експрес тест на наявність білка

Надання розгорнутої інформації щодо:

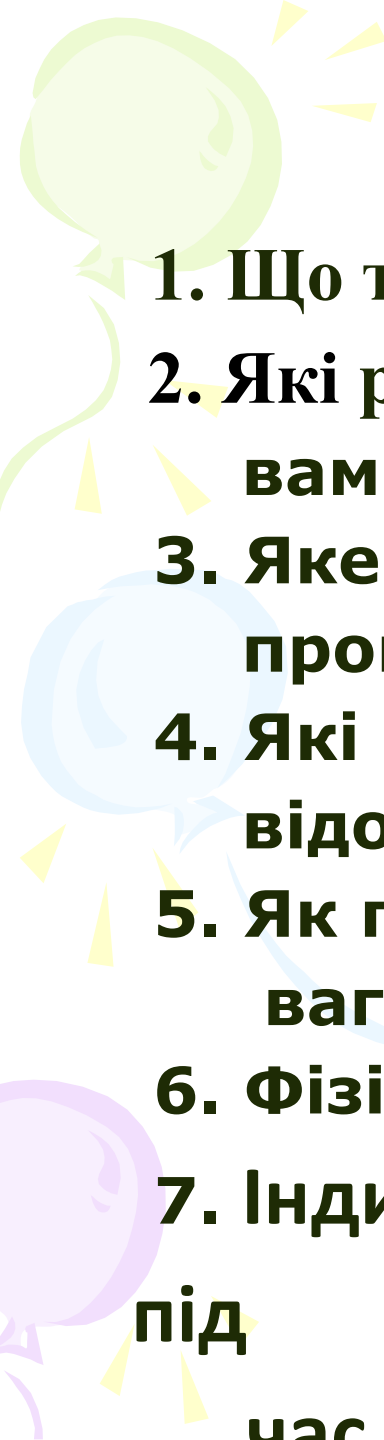
- можливої подальшої тактики ведення вагітності (індукція пологової діяльності або «очікувальне» ведення, обговорення позитивних та негативних наслідків кожного з варіантів)
- післяпологової контрацепції.
- адрес пологових будинків (відділень) та номерів телефонів куди може звернутись жінка за своєчасною медичною допомогою

Обговорюють дані занесені в щоденник самопочуття вагітної

9 – ий візит (41 тиждень вагітності)

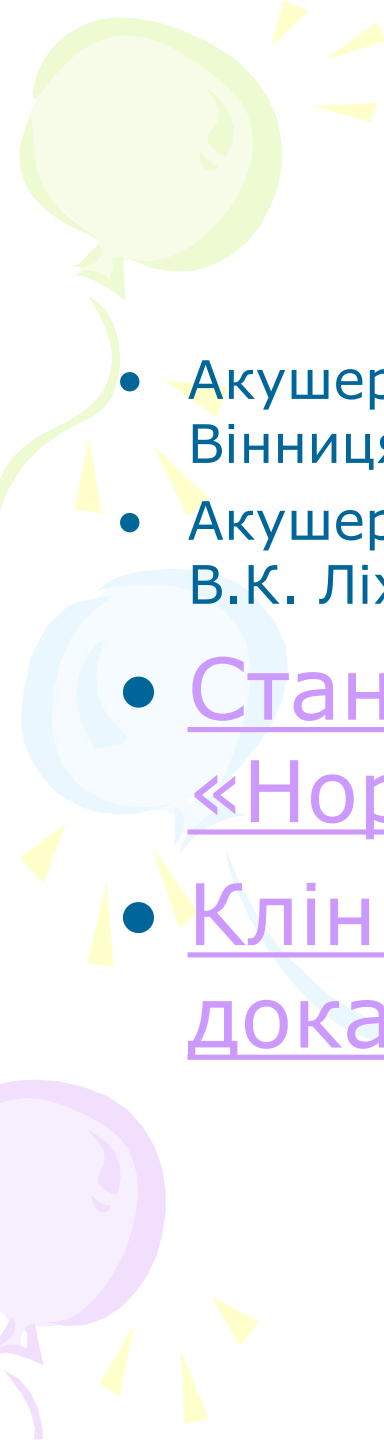
- Ризик народження мертвого плода у терміні вагітності 37 тижнів складає 1 на 3000, на 42 тижні – 3 на 3000, на 43 тижні – 6 на 3000.
  - Жінкам з неускладненим перебігом вагітності індукцію пологів потрібно запропонувати після 41 тижня вагітності
  - Якщо вагітна обирає індукцію пологової діяльності –скеровується в пологовий стаціонар.
  - Якщо вагітна обирає «очікувальну» тактику ведення – пропонується посилений антенатальний моніторинг, починаючи з 42 тижня вагітності: КТГ 2 рази на тиждень, УЗД з визначенням кількості амніотичної рідини
-

ПИТАННЯ

- 1. Що таке антенатальна допомога ?**
- 2. Які рівні надання антенатальної допомоги вам відомі ?**
- 3. Яке клініко-лабораторне обстеження проводять під час вагітності ?**
- 4. Які групи ризику серед вагітних вам відомі ?**
- 5. Як проводиться спостереження за вагітністю по триместрах ?**
- 6. Фізіологічні зміни під час вагітності ?**
- 7. Індикатори якості медичної допомоги під час спостереження за вагітністю ?**

Література

- Акушерство. Том 1.. Базовий курс. / В.К. Ліхачов.- Вінниця:Нова Книга,2021.-392с.
- Акушерство. Том 2. Сучасна акушерська практика / В.К. Ліхачов.-Вінниця: Нова Книга, 2022.- 512 с.
- Стандарти медичної допомоги «Нормальна вагітність»
- Клінічна настанова, заснована на доказах «Нормальна вагітність»